

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 53/24
Møtedato: 16.10.2024
Journalnummer: 2024/236

Endring av emneansvarlig – JUS214 Tings- og immaterialrett

Etter endt forskningstermin inntre professor Tore Lunde igjen som emneansvarlig i JUS214 Tings- og immaterialrett fra og med våsemesteret 2025. Lunde vil dele emneansvaret med professor Torger Kielland, og professor Ingunn Myklebust fortsetter ikke som emneansvarlig i emnet.

Forslag til vedtak:

Fra og med våsemesteret 2024 deles emneansvaret for JUS214 Tings- og immaterialrett av professor Tore Lunde og professor Torger Kielland.

03.10.2024

ANNNI

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 54/24
Møtedato: 16.10.2024
Journalnummer: 2024/236

Søknad om undervisningstimer til studiekvalitetstiltak: Digital kompetanse i jussutdanningen

Fakultetet fikk i juni tildelt midler fra UiB for et prosjekt som skal heve studentenes kunnskap, ferdigheter og kompetanse i bruk av KI-verktøy. Midlene skal i størst mulig grad gå til frikjøp av nøkkelpersoner i prosjektet, samt til emneansvarlige og andre undervisere som ønsker å ta inn tema som faller innenfor prosjektets rammer på sine emner. Vi mottok 60.000,- mindre enn vi søkte om, noe som tilsvarer om lag 60 undervisningsregnskapstimer. Med denne søknaden ber vi SU om å tildele prosjektet de 60 undervisningstimene som disse midlene skulle dekke i prosjektet.

Vi inviterer samtlige emneansvarlige til en oppstartworkshop for å løfte problemstillinger og diskutere hva som kan være aktuelt å gjennomføre i de ulike emnene. For å legge til rette for at emneansvarlige som ikke er sikre på om de ønsker å bidra i prosjektet, men som er nysgjerrige på om dette kan være noe de ønsker å implementere i sine emner, opplever det som hensiktsmessig å delta på denne workshopen, søker vi SU om å dekke 2 undervisningstimer per deltager på oppstartworkshopen (jf. styresak 111/23).

Forslag til vedtak:

Studieutvalget innvilger 60 undervisningstimer + to undervisningstimer per deltaker på oppstartworkshop om digital kompetanse i utdanningen.

Vedlegg:

Søknad: Digital kompetanse i jussutdanningen

Tildelingsbrev: Pilotprosjekter for redesign av studieprogram

Søknad om midler til pilotprosjekt for redesign av master i Rettsvitenskap for å integrere digital kompetanse i utdanningen

Bakgrunn for søknaden:

Utviklingen av generative KI-verktøy, og da særlig store språkmodeller, har potensiale til å revolusjonere arbeidshverdagen for jurister. Slike verktøy kan allerede utføre enkelte juridiske arbeidsoppgaver raskere og bedre enn mennesker, og både private og offentlige aktører kan spare tid og penger ved å ta i bruk KI-verktøy som hjelpemiddel når de drøfter og løser rettsspørsmål. Samtidig har slik bruk også noen negative sider, først og fremst fordi vi mennesker har begrenset innsikt i hvordan KI-verktøy kommer fram til svarene sine. Når man tar i bruk KI-verktøy for å løse rettsspørsmål utfordrer man derfor flere sider av rettsstaten – f.eks. kravet om at rettsspørsmål ikke skal løses på en måte som fremstår som tilfeldig, eller som umulig å forstå og etterprøve for den saken gjelder. I tillegg oppstår andre rettslige utfordringer, f.eks. knyttet til personvern. Fordelene ved å ta i bruk KI-verktøy er likevel så store at det bare er et tidsspørsmål før slike verktøy får innpass på de fleste arbeidsplasser for jurister. Det er derfor viktig at jusstudenter *både* tilegner seg arbeidslivsrelevant kompetanse i å bruke slike verktøy på en hensiktsmessig og faglig forsvarlig måte når de skal løse rettsspørsmål, og om de metodiske, etiske og rettsstatlige utfordringene slik bruk medfører. Dagens masterstudium i rettsvitenskap legger ikke til rette for at studentene gjør dette.

Det juridiske fakultet har utarbeidet en [grundig og forskningsbasert rapport](#), der vi undersøker hvilke muligheter og utfordringer utviklingen av KI-verktøy gir for læring og vurdering på masterstudiet i rettsvitenskap. Rapporten gir et svært godt kunnskapsgrunnlag, blant annet om hvordan undervisere og studenter kan og må heve sin kompetanse i bruk av KI-verktøy. Vi vil basere tiltakene i prosjektet på funnene i denne rapporten, og bruke vår erfaring fra studiekvalitetsprosjekter som «Bedre læring, bedre jurister» til å implementere tiltakene i masterstudiet på en meningsfylt måte.

Planlagte endringer i masterstudiet:

Gjennom pilotprosjektet ønsker vi å styrke jusstudentenes læring om hvordan KI-verktøy kan brukes for å effektivisere juristers arbeidshverdag, samtidig som studentene lærer å rette kritiske blikk mot bruk av KI-verktøy på juridiske arenaer. De læringsaktivitetene som utvikles gjennom pilotprosjektet vil bli implementert for hele studentkullet, det vil si ca. 350 studenter på hvert av de fem studieårene.

Pilotprosjektet starter med at de digitale innføringsemnene DIG100 og DIG101 blir inkorporert som obligatoriske arbeidskrav i JUS100 Exfac – Innføring i juridisk metode. Dette følges opp av en seminarrekke på første studieår, der studentene får en introduksjon til rettslig problemløsning i en digital verden. Her bygger vi videre på det studentene lærer gjennom de digitale innføringsemnene, og knytter læringen opp mot fagspesifikke utfordringer. På samtlige studieår vil vi også utvikle en kombinasjon av seminarsamlinger, tekst/video/quizer på Mitt UiB, virkelighetsnære oppgaver, og podcast-episoder der studentene blant annet lærer mer om hvordan de kan bruke sin juridiske grunnkompetanse til å stille presise spørsmål til KI-verktøy («prompt literacy»), og til å kvalitetssikre verktøyets respons. Gjennom seminarsamlingene får studenter og undervisere en arena der de kan utforske hvordan man kan bruke digitale verktøy som hjelpemiddel for å løse komplekse rettsspørsmål, samtidig som de øvrige læringsaktivitetene utfordrer studentene til selv å vurdere når og hvordan det er hensiktsmessig og faglig forsvarlig å ta i bruk KI-verktøy for å løse slike spørsmål. Vi ønsker i tillegg å utvikle seminarer der studentene lærer hvordan de kan bruke KI-verktøy til å gjennomføre pålitelige og uttømmende rettskildesøk. Dette vil være særlig relevant innenfor fagområdene folkerett, menneskerettigheter og EU/EØS-rett, hvor tilfanget av rettskilder er stort og

rettskildebildet uoversiktlig. Professor *Jan-Ove Færstad* og førsteamanuensis *Malgorzata Cyndecka* vil ha ansvaret for denne delen av pilotprosjektet.

Når man tar i bruk KI-verktøy for å løse rettsspørsmål, oppstår det en rekke etiske, metodiske og rettsstatlige utfordringer: Utvalget av dataene KI-verktøyene er trent på kan reise spørsmål om bruk av KI skaper utilsiktet diskriminering. Rettsstatens vern mot vilkårlighet og krav om at rettsspørsmål blir løst på en transparent måte utfordres av at mennesker i kun begrenset grad kan forstå måten KI-verktøy kommer fram til svarene sine på. Det er viktig at studentene blir introdusert for denne type utfordringer tidlig på studiet. Gjennom pilotprosjektet ønsker vi derfor å utvikle læringsaktiviteter som viser studentene at bruk av KI må skje innenfor kravene en rettsstat stiller. Vi vil også utvikle læringsaktiviteter som viser at KI reiser spørsmål knyttet til juridisk metode, særlig når skjønn er del av rettsanvendelsen. Læringsaktiviteter som illustrerer etiske utfordringer ved bruk av KI vil også stå sentralt, for eksempel virkelighetsnære oppgaver som krever at studentene må vurdere profesjonsetiske normer opp mot det potensialet bruk av KI-verktøy har for å spare tid og penger.

Gjennom prosjektet vil vi utvikle læringsaktiviteter som bidrar til *kontinuitet* og *progresjon* i diskusjoner om metodiske, etiske og rettsstatlige utfordringer ved bruk av KI – både knyttet til emner på første studieår, for eksempel avtalerett, og knyttet til andre studieår der studentene har et halvt års emne om rettsstaten både i nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Prosjektet vil også ha innsatspunkter mot emner der *begrunnelse* av rettsanvendelse står sentralt, både av forvaltningsvedtak på andre studieår og av dommer på fjerde studieår. Her vil vi blant annet ta i bruk læringsaktiviteter som gir studentene trening i å selv bruke KI i virkelighetsnære situasjoner, for eksempel der studentene skal skrive forvaltningsvedtak/dommer selv basert på fiktive saksdokumenter. Professor *Synne Sæther Mæhle* vil ha ansvaret for denne delen av pilotprosjektet.

Tabell 1: Tematiske fokus for undervisningsaktivitetene på de ulike studieårene

Studieår:	Tematisk fokus:
Første studieår	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende digital kompetanse (blant annet grunnleggende ledetekstkompetanse/ «prompt literacy», samt at DIGI100 og DIGI101 inkorporeres i JUS100) • Introduksjon til rettslig problemløsning med hjelp fra KI-verktøy, herunder etiske og rettsstatlige aspekter, samt behovet for kvalitetssikring av verktøyenes respons • Læring om læring – hvordan bruke KI-verktøy på en fornuftig måte som jusstudent
Andre studieår	<ul style="list-style-type: none"> • Introduksjon til digitale verktøy som kan brukes for å automatisere rettslige beslutningsprosesser, innenfor de krav rettsstaten stiller • Bruk av KI-verktøy for å gjøre rettskildesøk og systematisere et stort rettskildemateriale, særlig innen folkerett, menneskerettigheter og EU/EØS-rett
Tredje studieår	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjon rundt hvordan man dra nytte av sin faglige kompetanse for å bruke KI-verktøy på en mer treffsikker måte (videreutvikle ledetekstkompetanse/ «prompt literacy») • Bruk av KI-verktøy for å gjøre rettskildesøk og systematisere et stort rettskildemateriale, for eksempel når man skal sammenligne ulike rettskulturer
Fjerde studieår	<ul style="list-style-type: none"> • Refleksjon rundt styrker og svakheter ved bruk av KI-verktøy i domstolene, for eksempel knyttet til straffeutmåling, automatiserte beslutninger og oversettelse av dokumenter • Diskusjon av hvordan digital sårbarhet kan lede til feil i rettsanvendelsen, for eksempel gjennom «produserte bevis» ved hjelp av «deepfake»-teknologi
Femte studieår	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan bruke KI-verktøy i tråd med forskningsetiske retningslinjer i arbeidet med masteroppgaven • Bruk av KI-verktøy for å løse virkelighetsnære og spesialiserte rettslige spørsmål på en hensiktsmessig og faglig forsvarlig måte, for eksempel innen personvern, immaterialrett og cybersecurity

Tabell 2: Kompetansehevingstiltak og spredningsaktiviteter i hele prosjektperioden

Tabell 3: Tidsplan

Aktivitet	Høst 24	Vår 25	Høst 25	Vår 26	Høst 26
Oppstartworkshop emneansvarlige – alle studieår	X				
Ansette vitenskapelig assistent i prosjektet	X				
Arbeidet med podcast-serien starter opp, episoder blir spilt inn fortløpende	X	X	X		
Utvikle læringsaktiviteter for tiltakene på 1. studieår	X	X			
Utvikle læringsaktiviteter for tiltakene på 2. studieår	X	X			
Workshoper for undervisere på 1. og 2. studieår		X			
Første sesong av podcast-serien blir publisert		X			
Tiltakene på 1. studieår blir implementert på studiet			X		
Tiltakene på 2. studieår blir implementert på studiet			X		
Evaluering av tiltakene på 1. og 2. studieår			X		
Utvikle læringsaktiviteter for tiltakene på 3. studieår		X	X		
Utvikle læringsaktiviteter for tiltakene på 4. studieår		X	X		
Utvikle læringsaktiviteter for tiltakene på 5. studieår		X	X		
Workshoper for undervisere på 3. – 5. studieår			X		
Foreløpig evaluering og rapportering til UiB			X		
Andre sesong av podcast-serien blir publisert				X	
Tiltakene på 3. studieår blir implementert på studiet					X
Tiltakene på 4. studieår blir implementert på studiet					X
Tiltakene på 5. studieår blir implementert på studiet					X
Evaluering av tiltakene på 3.-5. studieår					X
Prosjektet avsluttes – evaluering av prosjektet og sluttrapportering til UiB					X

Tabell 4: Budsjett

Når	Hva	Kroner
2024	Frikjøp nøkkelpersoner (3 stk.), overordnet koordinering	100 000
2024	Frikjøp undervisere som skal koordinere tiltakene på hvert enkelt studieår	200 000
2025	Frikjøp nøkkelpersoner (3 stk.), overordnet koordinering	200 000
2025	Frikjøp undervisere som skal koordinere tiltakene på hvert enkelt studieår	400 000
Hele perioden	Vitenskapelig assistent (10 %) / teknisk støtte	130 000
Hele perioden	Kompetanseheving/spredning	150 000
Hele perioden	Driftsmidler	60 000
Totalsum/søknadssum:		1 240 000

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det medisinske fakultet

Det juridiske fakultet

Referanse

2023/6990-STVE

Dato

13.06.2024

Pilotprosjekter for redesign av studieprogram

Det vises til invitasjon av 27. februar 2024 vedrørende søknader om piloter som trekker inn digital kompetanse som del av et studieprogram.

Innenfor søknadsfristen 31. mai var det kommet inn søknader fra fire fakultet. Basert på gjennomgang av søknadene er følgende studieprogram valgt ut som piloter for redesign med tanke på digitalisering:

Fakultet	Tildeling (kroner)
Master i rettsvitenskap, Det juridiske fakultet	1 180 000
Studieemnet BME320, Det medisinske fakultet	190 000
Geovitenskap, Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet	630 000

Fakultetenes budsjettammer oppdateres i henhold til denne tildelingen. Vi minner om at pilotprosjektene skal levere en kortfattet rapport innen 1. desember 2025 som beskriver endringene i studieprogrammet og en kortfattet rapport innen 1. desember 2026 om erfaringene med innføringsfasen.

Tildelingen blir gjort tilgjengelig for Det juridiske fakultet på delprosjekt 104739100, Det medisinske fakultet på delprosjekt 104323100 og Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet på delprosjekt 104322100, ved første anledning.

Kari Fuglseth
ass. universitetsdirektør

Per Arne Foshaug
økonomidirektør

Internt for Økonomiavdelingen: Midlene disponeres fra sted 21700000 delprosjekt 104520100

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ephorte

Universitetsdirektørens kontor
Telefon 55 58 20 00
Telefaks 55 58 96 43
post@uib.no

Postadresse
Postboks 7800
5020 Bergen

Besøksadresse
Muséplassen 1
Bergen

Saksbehandler
Steinar Vestad
55589252

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 55/24
Møtedato: 16.10.2024
Journalnummer: 2024/236

Prosedyre for uttak av studenter til utveksling på 5. studieår i studieordningen av 2021

5. studieår på ny studieordning trer i kraft studieåret 2025/2026. Dette betyr at søknadsfristen for utveksling 1. februar 2025 blir første gang det skal tilbys nominasjoner til utveksling på 5. studieår av ny ordning.

I sak 5/23 til studieutvalget (26. januar 2023) ble det vedtatt å bruke loddtrekning som utvelgelseskriterium ved konkurranse om et begrenset antall plasser til bestemte utvekslingsdestinasjoner ved utveksling på 3. studieår. Studentene melder fortsatt inn fem ønskede utvekslingsdestinasjoner i prioritert rekkefølge, og tilbud om nominasjon til utveksling gis i tråd med studentenes egne ønsker.

Det ble det ikke gjort endringer for studenter på studieordningen av 2003 som skulle utveksle på sitt 5. studieår i løpet av studieårene 2023/2024 og 2024/2025. Disse har blitt tildelt nominasjon til utveksling uten endringer i forhold til tidligere, altså slik at det ved konkurranse om et begrenset antall plasser har vært karakterer som har vært avgjørende for hvem som kan tilbys nominasjon.

I sak 5/23 ble det foreslått at studieutvalget skulle komme tilbake til hvordan plassene skal fordeles for studenter på 5. studieår i studieordningen av 2021 før disse studentene for første gang skal utveksle som del av sitt femte studieår. Slik ville vi kunne høste erfaringer fra de to første rundene med loddtrekning som utvelgelseskriterium på 3. studieår, basert på dette avgjøre hvordan plassene skal fordeles ved utveksling på 5. studieår av studieordningen av 2021.

Erfaringene fra bruk av loddtrekning ved søknadsfristene for utveksling på 3. studieår 1. september 2023 og 25. august 2024, for utveksling vårsemesteret 2024 og vårsemesteret 2025, er overveldende positive. I denne saken foreslås det derfor at loddtrekning tas i bruk også ved utveksling på 5. studieår fra og med søknadsfristen 1. februar 2025.

Begrunnelse for bruk av loddtrekning

Ved innføring av loddtrekning på 3. studieår var begrunnelsen et ønske om å fjerne karakterpress knyttet til utveksling. Fakultetets budskap i forbindelse med utveksling, i tråd med føringene i kvalitetsreformen, er at alle som vil kan få reise på utveksling. Selv om noen partneruniversitet krever at studentene har et bestemt karakternivå og dette er nedfelt i avtalene mellom fakultetet og de aktuelle partneruniversitetene, har Erasmus-avtalene, som utgjør flertallet av fakultetets utvekslingsavtaler, ikke bestemte krav til karakternivå. Likevel har det vært karakterer som har avgjort hvem som har fått plass, når det har vært flere studenter som ønsker seg til et bestemt sted enn vi har plasser tilgjengelig. Dette gjorde at utveksling førte til stress og bekymring knyttet til karakterer, og dermed uønsket karakterpress, til tross for fakultetets budskap om at alle som vil kan få reise på utveksling.

Studenter som vil utveksle på 5. studieår av ny ordning vil på søknadstidspunktet ha avlagt totalt inntil 14 eksamener, hvorav 10 med bokstavkarakterer. Sammenlignet med studieordningen av 2003 har det blitt færre eksamener i ny studieordning, og hver eksamen får dermed større

innvirkning på studentenes karaktersnitt og «konkurranseskraft». Ny studieordning med færre antall karakterer der hver karakter veier tyngre, kan dermed gjøre at karakterpress knyttet til utveksling blir enda høyere enn på «gammel ordning». Dette er både uheldig og unødvendig når utveksling uansett er tilgjengelig for alle

En vel så viktig begrunnelse for innføring av loddtrekning også på 5. studieår er at loddtrekning har vist seg å gi stor effektivisering av arbeidet med søknadene til utveksling (mer om dette nedenfor). Fakultetets administrative ressurser er under sterkt press og man må se på hvor det kan kuttes i oppgaver. Når loddtrekning på 3. studieår har vist seg å effektivisere arbeidet kan fakultetet effektivisere ytterligere ved å gjøre det på samme måte også på 5. studieår.

Erfaringer fra bruk av loddtrekning og tilbakemeldinger fra studentene

Uttekslingsteamets klare inntrykk er at studentenes fokus på karakterer i forbindelse med utveksling har minket betraktelig. Før søknadsfristene for utveksling kom det tidligere svært mange henvendelser til utvekslingsveilederne om karakterer, utregning av karaktersnitt og om hva snittet til bestemte steder var året før. Før søknadsfristene for utveksling på 3. studieår har denne typen henvendelser vært så godt som fraværende, og det ser ut til at karakterfokus og karakterjaget knyttet til utveksling har minsket.

Videre ser det ut til at fakultetet gir tydelig nok informasjon om hvordan «loddtrekningen» fungerer, og at det nå er klart for studentene at loddtrekning ikke betyr at man blir nominert til et helt tilfeldig utvekslingssted. Før søknadsfristen 1. september 2023 kom det en del spørsmål som tydet på at noen studenter misforstod loddtrekning til at det betydde at de ville få tilbud om utveksling til en helt tilfeldig utvekslingsdestinasjon. Også ved bruk av loddtrekning istedenfor karakterer som utvelgelseskriterium, melder studentene inn ønsker for hvor de vil reise på utveksling, og det er denne ønskelisten som er styrende for hvor studentene tilbys nominasjon. Ved søknadsfristen 25. august 2024 har henvendelser om hvordan loddtrekningen fungerer har vært langt færre enn i 2023, og det ser ut til at vi har lykket med å gi tydelig informasjon på nettsider og i informasjonsmøter om hva det betyr at prioriteringsrekkefølgen baserer seg på loddtrekning.

Da loddtrekning ble innført ved utveksling på 3. studieår var utveksling på 3. studieår nytt, og studentene hadde dermed ikke på forhånd forventninger om at uttaket skulle skje på en bestemt måte. Vi opplevde derfor ikke motstand i studentmassen. Siden januar 2023 har det blitt informert om at uttakskriterium for utveksling på 5. studieår i ny studieordning ikke er bestemt, og at det vil bli tatt stilling til etter å ha høstet erfaringer med loddtrekning på 3. studieår. Studentene på ny studieordning har dermed ingen legitim forventning til at uttaket skal gjøres på den ene eller den andre måten på 5. studieår. Vi antar derfor at det ikke vil være motstand blant studentene mot at loddtrekning innføres også på 5. studieår. Tvert imot er det nok slik at studenter på studieordningen av 2021 oppfatter loddtrekning som «normalen», etter som det er dette de har erfaring med fra utveksling på 3. studieår.

For å sikre transparens i utvekslingsuttaket har det blitt publisert en anonymisert¹⁴³ oversikt over hvilke studenter som hadde fått hvilket loddnummer idet studentene på 3. studieår fikk svar på hvor de ble nominert til utveksling i søknadsrundene 2023 og 2024. Dette gir studentene forståelse for hvorfor de har fått tilbud om for eksempel sitt femtevalg istedenfor sitt førstevalg, eller hvorfor de ikke hadde fått oppfylt noen av sine ønsker og derfor må melde inn flere ønsker. Én student henvendte seg til utvekslingsveilederne under veiledning i «vrímle» og var kritisk til bruk av loddtrekning. Studenten hadde vært uheldig i loddtrekningen og havnet langt nede i prioriteringsrekkefølgen og derfor ikke fått sine ønsker oppfylt. Studenten ble spurt om hen ville vært like kritisk til loddtrekning dersom hen hadde fått et godt nummer, hvorpå studenten måtte

¹⁴³ Ved hjelp av studentnummer.

medgi at i så fall ville hen nok ikke vært like kritisk. Sterke studenter som får et dårlig nummer i loddtrekningen, ville nok kunne ønske seg et uttakssystem basert på karakterer. Likevel mener vi at fordelene med minsket karakterpress knyttet til utveksling for studentmassen som helhet, er større enn ulempen for de sterkeste studentene som mister sin fordel fra det tidligere utvelgelsessystemet.

Effektiviseringsgevinst

Som nevnt var ønsket om å minske karakterpress knyttet til utveksling hovedbegrunnelsen for å innføre loddtrekning som utvelgelseskriterium. En gledelig overraskelse og bonus var at det i tillegg viste seg å ha en stor effektiviseringsgevinst.

Ved uttak basert på karakterer, og der det kan være desimaler som skiller om en student får oppfylt et bestemt utvekslingsønske eller ikke, har det vært viktig å sikre at karaktersnittet studentene konkurrerer med er korrekt. Karaktersnitt hentes automatisk fra Felles studentsystem, men internasjonaliseringsteamet har likevel brukt mye tid på å kvalitetssikre det automatisk uthentede snittet. For eksempel må det dobbeltsjekkes at snittet kun er basert på emner som inngår i masterstudiet i rettsvitenskap, og ikke også inkluderer andre emner avlagt ved UiB. Det ville oppleves urimelig og urettferdig om man skulle «straffes», eller eventuelt «belønnes» for å ha avlagt andre studier ved UiB tidligere med enten dårligere eller bedre karaktersnitt enn snittet for emnene som inngår i masterprogrammet i rettsvitenskap.

Det har videre vært nødvendig å foreta manuell utregning av karaktersnitt for studenter som har fått godkjent tidligere juridisk utdanning fra andre læresteder. For at uttaket skal oppleves rettferdig, er det viktig at studentene konkurrerer på like vilkår. Det vil si at vi kun har tatt med karakterer fra emner som inngår i masterprogrammet i rettsvitenskap, men at vi også har tatt med *alle* emner som inngår i masterstudiet i rettsvitenskap, ikke bare de som er avlagt ved UiB. På samme måte som man i «konkurransen» om bestemte utvekslingsplasser ikke skal «straffes» eller «belønnes» for å ha avlagt andre studier ved UiB før man begynte på jusstudiet, skal heller ikke studenter som har fått godkjent juridiske emner fra andre læresteder «straffes» eller «belønnes» ved å nomineres til utveksling kun basert på noen få karakterer som er oppnådd ved UiB på søknadstidspunktet¹⁴⁴.

I tillegg til kontroll og manuell utregning av karaktersnitt, har internasjonaliseringsteamet brukt mye tid på å hente ekstra data som var viktig å ha med seg i vurderingen om hvorvidt en student var kvalifisert for utveksling eller ei (progresjon, språkferdigheter, plan før og etter oppholdet, m.m.).

Ved bruk av loddtrekning har det vist seg at denne omfattende og tidkrevende kvalitetssikringen av karaktersnitt og andre søkerdata¹⁴⁵ delvis blir overflødig, og at gjennomgangen av søkerne går langt raskere. I august 2024 brukte én person opp mot to dager på gjennomgangen før utvekslingsteamet kunne begynne å «pusle» hvem som kunne nomineres hvor. Mens tidligere år har dette vært en jobb som opptil fire personer har brukt opp mot en uke på å gjøre. Riktignok må tidsbesparelsen også ses i lys av at det er færre studenter på 3. studieår enn på 5. studieår som har fått innvilget godkjenning av tidligere studier. Men det betyr også at forenkling og effektivisering er desto viktigere på 5. studieår.

¹⁴⁴ Studenter med en bachelorgrad i juss fra et annet lærested vil bare ha avlagt én eksamen ved UiB på søknadstidspunkt for utveksling.

¹⁴⁵ Som for eksempel hvorvidt studenten er kvalifisert for utveksling ihht. sin utdanningsplan og om studenten har de nødvendige språkkunnskaper.

Det vil fortsatt være nødvendig med noe kvalitetssikring av karaktersnitt og noe manuell utregning av snitt for studenter som har fått godkjent tidligere studier, samt kontroll av studieprogresjon og språkferdigheter, blant annet. Men til forskjell fra når kvalitetssikring av karaktersnitt må gjøres for *alle* studenter fordi alle studenter skal konkurrere basert på snitt, så er det ved loddtrekning kun nødvendig å kvalitetssikre karaktersnitt for studenter som ligger an til å skulle reise gjennom avtaler med bestemte karakterkrav¹⁴⁶. Som nevnt tidligere gjelder dette et mindretall av utvekslingsavtalene til fakultetet, men det vil gjelde for flere avtaler på 5. studieår enn på 3. studieår, blant annet for alle avtaler som gjelder opptak til LLM-program. Før studenter kan tilbys nominasjon gjennom disse avtalene må det fortsatt kontrolleres at de faktisk oppfyller karakterkravet. For studenter som tilbys nominasjon til steder uten bestemte karakterkrav vil det ikke være nødvendig å kvalitetssikre karaktersnittet.

Proessen for uttak til utveksling er en prosess som er samordnet med resten av UiB og der hvert steg har korte frister. Ved søknadsfristene for studenter på 3. studieår har utvekslingsteamet erfart at det har vært uproblematisk å overholde fristene underveis i prosessen, mens før innføring av loddtrekning har fakultetet kun så vidt greid å overholde fristene.

Unntak for UiB-avtaler

Selv om vi innfører loddtrekning som uttaksmetode også på 5. studieår må man være oppmerksom på at karakterer likevel ikke *helt* vil fjernes fra uttak til utveksling. For det første vil det som tidligere nevnt fortsatt være nødvendig å ha et bestemt karaktersnitt gjennom enkelte avtaler. For det andre vil studenter som søker utveksling gjennom UiBs institusjonsavtaler (altså ikke gjennom fakultetets egne avtaler) likebehandles med andre studenter ved UiB og dermed følge det som er hovedregelen for tildeling av plass på utveksling, nemlig at det ved konkurranse om et begrenset antall plasser er karaktersnitt som avgjør hvem som får plass. I det totale utvekslingstilbudet er likevel både fakultetets avtaler med karakterkrav og UiB-avtalene i mindretall, og inntrykket vårt er at karakterpresset knyttet til utveksling er langt mindre enn før, til tross for at karakterer fortsatt spiller en rolle for noen destinasjoner.

Studenter på studieordningen av 2003

Studenter som begynte på studiet i 2020 eller tidligere, eller som tilhører kull 2020 eller tidligere på grunn av godkjenning av tidligere utdanning, og som av ulike grunner ikke følger normert progresjon (for eksempel pause fra studiet, permisjon eller annet etterslep), og som dermed skal ta hele eller deler av 5. studieår studieåret 2025/2026 eller senere, må av praktiske hensyn også omfattes av endringen. Når «puslespillet» over hvem som kan nomineres til utveksling hvor, skal legges, vil det ikke være praktisk mulig å kombinere loddtrekning for flertallet av studentene med karaktersnitt for et fåtall av studentene. Loddtrekning som rangeringsmetode må derfor gjelde alle

¹⁴⁶ Enkelte partneruniversitet stiller krav om at studenter må ha et bestemt karaktersnitt for å kunne få opptak, og gjennom disse avtalene må studentene oppfylle visse minimumskrav (ofte C eller sterk C i gjennomsnitt) for å komme i betraktning. Dette gjelder først fremst avtaler utenfor Europa, eller avtaler om opptak til LLM-program.

studenter som søker utveksling fra og med studieåret 2025/2026, uavhengig av om de så langt har fulgt studieordningen av 2003 eller studieordningen av 2021.

Justeringer i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet

§6-5 i utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet inneholder regler for saksbehandling i forbindelse med utveksling – studieordningen av 2021.

Under §6-5-2 Utveksling på femte studieår legges det til nytt punkt b): Når det er flere søkere enn antall studieplasser til et bestemt sted, avgjøres uttaket ved loddtrekning mellom de kvalifiserte søkerne.

Tidligere punkt b), c) og d) blir nå punkt c), d) og e)

Videre må det gjøres følgende justeringer i §6-4 Regler om saksbehandling i forbindelse med utveksling – studieordningen av 2003:

Punkt §6-4-2 «Ved rangering av søkerne til et bestemt sted, skal studenter som søker utveksling for første gang prioriteres foran de som tidligere har vært på utveksling som del av masterprogrammet.» strykes. Regelen ble i sin tid innført for å gjøre det mindre attraktivt for studenter å søke utveksling to ulike steder i løpet av sitt 5. studieår¹⁴⁷, idet vi fryktet at dette kunne bli en ny trend blant studentene. Selv om fakultetet oppfordrer til at studentene utveksler, og det kunne være positivt om studentene fikk erfare utveksling til to ulike land i løpet av sitt 5. studieår, ville det ikke ha vært administrativ kapasitet til å følge opp det som i praksis ville blitt et dobbelt så høyt antall utvekslingsopphold. Regelen har likevel sjelden hatt praktisk betydning, da det å utveksle to ganger eller to ulike steder på 5. studieår har forblitt unntaket og aldri spredd seg som en «trend» blant studentene. I de tilfellene det har skjedd, har søknad om utvekslingsopphold nummer to ofte vært for å ta en LLM, og der har fakultetet vanligvis tilstrekkelig antall plasser i forhold til etterspørsel.

Fra og med søknadsfristen for utveksling 1. februar 2025 endrer bildet seg ved at et stort antall av søkerne kan ha vært på utveksling tidligere, etter som de også har hatt mulighet til å utveksle på sitt 3. studieår. Det er gjennom de tidligere utredningene av utformingen av 5. studieår bestemt at utvekslingsmulighetene på 5. studieår skal være uavhengig av eventuell tidligere utveksling på 3. studieår, og studenter som har utvekslet tidligere skal derfor ikke prioriteres bak studenter som ikke har utvekslet tidligere. §6-4-2 må derfor strykes.

Videre må det legges til et nytt punkt som gjør det klart at fra og med studieåret 2025/2026 skjer rangering av søkerne ved hjelp av loddtrekning også for studenter på studieordningen av 2003.

Gammel §6-4-2 som strykes kan isteden erstattes av ny §6-4-2 som sier «Fra og med studieåret 2025/2026: Når det er flere søkere enn antall studieplasser til et bestemt sted, avgjøres uttaket ved loddtrekning mellom de kvalifiserte søkerne.»

¹⁴⁷ For eksempel ved at studentene da rekkefølgen på innholdet i 4. og 5. studieår var valgfri, først utvekslet for å ta spesialemner, så begynte på 4. studieår, og deretter søkte utveksling på nytt for å skrive masteroppgave, eller ved at de utvekslet ett sted i høstsemesteret og ett sted i vårsemesteret.

Forslag til vedtak:

Ved utveksling på 5. studieår i femårig masterprogram i rettsvitenskap, og ved utveksling på 2. studieår i toårig masterprogram i rettsvitenskap, benyttes loddtrekning som utvelgelseskriterium ved konkurranse om et begrenset antall plasser til bestemte utvekslingsdestinasjoner. Studentene får fortsatt mulighet til å melde inn ønskede utvekslingsdestinasjoner i prioritert rekkefølge.

Prinsippet iverksettes for studenter som skal utveksle på siste studieår fra og med søknadsfristen for utveksling 1. februar 2025, og Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet endres som foreslått.

Studenter som tilhører studieordningen av 2003 men som av ulike grunner skal fullføre hele eller deler av sitt 5. studieår på utveksling i løpet av studieåret 2025/2026 eller senere, omfattes også av loddtrekning som utvelgelseskriterium.

16.09.2024

INTØ

Vedlegg:

Sak 5/23 til studieutvalgets møte 26. januar 2023

Prosedyre for uttak av studenter til utveksling ved innføring av utveksling på 3. studieår

Som del av den nye studieordningen vil det som kjent være mulig å utveksle på vårsemesteret på 3. studieår. I denne saken foreslås det å benytte loddtrekning som utvelgelseskriterium på 3. studieår ved konkurranse om et begrenset antall plasser til bestemte utvekslingsdestinasjoner. Studentene skal fortsatt få mulighet til å melde inn fem ønskede utvekslingsdestinasjoner i prioritert rekkefølge.

Begrunnelse

Et av fakultetets budskap i forbindelse med utveksling er at utveksling er et tilbud til alle studenter uavhengig av karakternivå, og at alle som vil kan få reise på utveksling. Til tross for dette klare budskapet erfarer vi fra arbeidet med utveksling på 5. studieår at utveksling dessverre medfører en del stress og bekymring knyttet til karakterer, og dermed uønsket karakterpress. Dette er fordi at selv om alle som vil kan få reise på utveksling, er det karakterene som avgjør hvem som får plass dersom antallet studenter som ønsker seg til et bestemt utvekslingssted er høyere enn antallet tilgjengelige plasser ved det aktuelle utvekslingsstedet.

Enkelte partneruniversitet stiller krav om at studenter må ha et bestemt karaktersnitt for å kunne få opptak, og gjennom disse avtalene må studentene oppfylle visse minimumskrav (ofte C eller sterk C i gjennomsnitt) for å komme i betraktning. Dette gjelder først fremst avtaler utenfor Europa, eller avtaler om opptak til LLM-program. Utveksling for å ta en LLM vil ikke være aktuelt for studenter på 3. studieår da et av opptakskravene er at man har fullført tilsvarende en bachelorgrad, noe som i de fleste tilfeller vil si at våre studenter har fullført 3. studieår.

Det store flertallet av utvekslingsavtalene som vil være aktuelle for studentene på 3. studieår vil være Erasmusavtaler. Gjennom Erasmusprogrammet praktiseres det ikke bestemte karakterkrav, og gjennom disse avtalene vil dermed alle studenter, uavhengig av karakternivå, kunne utveksle. Gjennom Erasmusavtalene har fakultetet et begrenset antall plasser hos hver partner. Antall plasser varierer fra 2 studenter for ett semester til inntil 10 studenter for ett semester¹, men enten 4 eller 6 plasser for ett semester er det vanligste.²

I søknadsskjemaet for utveksling kan studentene føre opp inntil fem destinasjoner i prioritert rekkefølge. Og selv om fakultetet har 120 aktive Erasmusavtaler (per november 2022) ser vi at jungeltelegrafene bidrar til at et lite antall av disse avtalene får stor søknad fra studentene. Det gjør at det til enkelte steder kan være svært mange søkere, og at det ikke er mulig å tilby førstevalg til alle studenter. Studenter som enten bevisst eller ubevisst har søkt kun til avtaler med mange søkere, kan komme til 5. valget sitt før vi kan tilby nominasjon. Dette kan gjelde både faglig sterke studenter og studenter med svakere karaktersnitt, avhengig av hvilke og hvor mange studenter de «konkurrerer» mot til de aktuelle destinasjonene. Studenter som ikke kan få tilbud om nominasjon til noen av sine søknadsalternativ fordi plassene er tildelt studenter med høyere karaktersnitt, får tilbud om å levere inn en liste med nye ønsker. Fakultetet sikrer dermed at alle som vil får mulighet til å reise på utveksling, også dersom de ikke kan få tilbud om nominasjon gjennom en av de fem avtalene de først hadde ført opp.

På tidspunkt for søknad om utveksling, 1. september i høstsemesteret på 3. studieår³, har studentene avlagt 9 eksamener som del av jusstudiet. 4 av disse har vurderingsuttrykk bestått/ikke bestått. Det vil si at studentenes karaktersnitt regnes ut på bakgrunn av fem karakterer. Med så få karakterer vil hver eksamen

få stor innvirkning på studentenes karaktersnitt og dermed på deres «konkurranseskraft» i uttaket til utveksling. Dette kan komme til å føre til økt karakterfokus og økt karakterjag allerede tidlig i studiet, og at studenter begynner den «onde sirkelen» med gjentak av allerede beståtte karakterer for å gjøre seg mer «konkurransedyktige» i utvekslingsuttaket til tross for at alle som vil kan få reise på utveksling.

Studentene bruker naturlig nok mye tid på å tenke på hvor de har lyst å utveksle, et valg som tas både på bakgrunn av faglige interesser og fagtilbud ved det enkelte universitet, men også på bakgrunn av hvilken by eller hvilket land man har lyst å prøve å bo i, eller hvilket språk man kan eller vil studere på. Det er likevel slik at med et begrenset antall plasser gjennom hver avtale kan ingen basere valget på at man med sikkerhet vil få nominasjon til utveksling ved det bestemte universitetet man har peilet seg inn på. Man er nødt til å ha flere alternative planer og ønsker. Vi ser også av studentrapportene at så godt som alle studentene våre er svært fornøyde med utvekslingsoppholdet sitt uansett hvor de har utvekslet til.

Studentenes spørsmål i forkant av søknadsfristene for utveksling forteller oss at mange prøver å «tenke taktisk» i sin søknad. Men det er likevel helt umulig å legge opp en taktikk når ingen, heller ikke fakultetet, vet fra år til år hvor studentene vil søke ved akkurat denne søknadsfristen, og heller ikke hvilket karaktersnitt de som søker til de ulike stedene vil ha det aktuelle året. Uttaket baserer seg på karakterer, men utfallet avhenger likevel av tilfeldigheter.

Uttak basert på loddrekning

I stedet for at karakterer avgjør hvem som får tilbud i tilfeller hvor det er flere søkere enn plasser, kan dette avgjøres ved loddrekning. Dette vill fjerne karakterjag i forbindelse med utveksling og slik bidra til å bedre det psykososiale læringsmiljøet ved fakultetet særlig på de tidlige studieårene.

Karakterer vil likevel ikke *helt* fjernes fra utveksling på 3. studieår, da det som tidligere nevnt fortsatt vil være nødvendig med et visst karaktersnitt gjennom enkelte avtaler. I tillegg vil studenter som søker utveksling gjennom UiBs institusjonsavtaler (altså ikke gjennom fakultetets egne avtaler) måtte likebehandles med andre studenter ved UiB og følge hovedregelen for tildeling av plass på utveksling, nemlig at det ved konkurranse om et begrenset antall plasser er karaktersnitt som avgjør. I det totale utvekslingstilbudet på 3. studieår vil likevel både fakultetets avtaler med karakterkrav og UiB-avtalene være i mindretall.

Ved innføring av loddrekning som utvelgelsesmetode som alternativ til karakterer som utvelgelseskriterium, vil det fortsatt være slik at studentene får melde inn ønsker for hvor de ønsker å reise på utveksling. Loddrekning må ikke misforstås som at studentene skal bli tilfeldig plassert hvor som helst. Men «konkurransen» i puslespillet over hvem som kan nomineres hvor er ikke styrt av karakterer, men isteden av en tilfeldig trukket rekkefølge for hvem som «er først i køen» for tildeling av nominasjon til det høyest mulige alternative blant sine ønsker.

Praktisk gjennomføring og tidligere saker

Loddrekning som utvelgelsesmetode i forbindelse med utveksling ble etter ønske fra studentene grundig utredet studieåret 2017/2018, i sakene 3/18-2 og 51/18 til studietutvalget. Sak 51/18 følger som vedlegg, og som vedlegg til sak 51/18 følger også sak 3/18-2. Gjennom utredningen ble det konkludert med at det ville være gjennomførbart å gå over til loddrekning som utvelgelsesmetode. På grunn av skepsis i deler av studentmassen, bestemte man seg likevel for å ikke gå videre med planene på daværende tidspunkt.

Innføring av utveksling på 3. studieår innebærer noe nytt og det er enda ikke gitt konkret informasjon til studentene om hvordan søknad og uttak til utveksling skal skje. Studentene på 3. studieår har dermed ikke en forventning om at dette skal gjøres på en bestemt måte, og det er derfor ikke grunn til å tro at det skal være utstrakt motstand i studentmassen mot å bruke loddrekning på 3. studieår. Argumentene for loddrekning står dessuten sterkere på 3. studieår enn på 5. studieår ettersom studentene vil ha oppnådd

så få karakterer på søknadstidspunktet, noe som gjør at den enkelte karakter vil ha enda større betydning for karaktersnittet.

Uttak av studenter for utveksling på 5. studieår

I denne omgang foreslår vi ikke å gjøre endringer i utvelgelseskriterier på 5. studieår. Studenter på studieordningen av 2003 som skal utveksle på sitt 5. studieår i løpet av studieårene 2023/2024 og 2024/2025 vil tildeles nominasjon til utveksling uten endringer i forhold til hvordan dette har blitt gjort til nå. Hvordan det bør gjøres for studenter på 5. studieår i studieordningen av 2021 foreslår vi at vi vil komme tilbake til innen disse studentene skal utveksle studieåret 2025/2026. En beslutning bør i så fall tas før vi starter arbeidet med informasjon om utveksling som skal skje i løpet av 2025/2026. I praksis vil det si at en beslutning må tas i løpet av de første to månedene av høstsemesteret 2024, etter som prosessen frem mot utveksling på 5. studieår normalt sparkes i gang med et informasjonsmøte ca. i oktober mens studentene er på 4. studieår. Etter 1. september høsten 2024 vil vi ha høstet erfaringer fra de to første rundene med bruk av loddtrekning som utvelgelsesmetode på 3. studieår.

Forslag til vedtak

Ved utveksling på 3. studieår i femårig masterprogram i rettsvitenskap benyttes loddtrekning som utvelgelseskriterium ved konkurranse om et begrenset antall plasser til bestemte utvekslingsdestinasjoner. Studentene får fortsatt mulighet til å melde inn fem ønskede utvekslingsdestinasjoner i prioritert rekkefølge.

Prinsippet iverksettes for studenter som skal utveksle på 3. studieår fra og med søknadsfristen 1. september 2023, og tas med i arbeidet med nye Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, og innarbeides i reglementet som del av dette arbeidet.

INTØ 131222

Vedlegg: Sak 51/18 til studieutvalgets møte 12. juni 2018

Utvelgelseskriterier for utveksling ved konkurranse om plassene

I sitt møte 29/11-17 behandlet studieutvalget et forslag om en øvre grense på 10 studenter til samme utvekslingsdestinasjon samtidig (vedtakssak 88/17). Dette var et forslag som særlig studentrepresentantene fryktet at ville kunne øke karakterpresset i forbindelse med utveksling, og studieutvalget ba derfor samtidig om en utredning av mulige alternative utvelgelseskriterier for utveksling når det er konkurranse om plassene.

Utredningen (vedlegg A) som ble etterspurt i sak 88/17 ble lagt frem for studieutvalget til dets møte 17/1-18 i uttalesak 3/18-2 der studieutvalget uttalte:

- SU stiller seg i utgangspunktet positiv til loddrekning som utvelgelsesmetode.
- JSU drøfter saken og framskaffer et standpunkt som er forankret i studentmassen.
- Saken tas deretter opp på nytt.

Som oppfølging av strekpunkt 2 i sak 3/18-2 har Juridisk studentutvalg gjennomført en spørreundersøkelse blant studentene og skrevet notatet «Tilbakemelding på sak om loddrekning som utvelgelseskriterium for utveksling» (vedlegg B).

Fra notatet siteres «Undersøkelsen og samtalene studentutvalget har hatt med studentene, viser at majoriteten (65,3%) ikke ønsker loddrekning som utvelgelseskriterium for utveksling, og at studentene ikke oppfatter en slik ordning som egnet til å bøte på karakterpresset på studiet.

I lys av disse svarene oppfordrer JSU studieutvalget og studieseksjonen til å ikke videreføre arbeidet med alternative utvelgelseskriterier for utveksling.»

Studieseksjonens kommentarer til JSUs notat og resultatene fra spørreundersøkelsen:

Svarene på JSUs undersøkelse er såpass entydige at vi må kunne anta at resultatet gir uttrykk for en tendens i studentmassen selv om kun 4,8% av de til sammen 1962 studentene på det femårige- og toårige masterprogrammet i rettsvitenskap har svart på undersøkelsen. Det er interessant å observere at andelen respondenter fra 3. studieår er langt høyere enn for hvert av de andre studieårene. Studentene som nå er på 3. studieår er de som vil utgjøre hovedvekten av søkerne til utveksling ved søknadsfristen 1. februar 2019 og det er dermed denne gruppen studenter spørsmålet umiddelbart er mest relevant for. For studenter på 1. og 2. studieår ligger utveksling fortsatt så pass langt frem i tid at spørsmålet om utvelgelseskriterier ikke engasjerer i like stor grad som for de som nå er på 3. studieår, og studenter på 4. eller 5. studieår har eventuelt allerede fått tildelt plass på utveksling etter eksisterende utvelgelseskriterier.

I JSUs notat er også fritekstkommentarer inkludert. Noen av disse tyder på at respondenten ikke kjenner til detaljene i hvordan fordeling av plasser til utveksling skjer i dag, eller at respondenten ikke har satt seg tilstrekkelig inn i hva forslaget til endring går ut på. Det er ikke hensiktsmessig å bruke tid på å gå nærmere inn på disse, men det kan være verdt å kommentere et forslag som trekkes frem av seks ulike respondenter: Disse viser alle til ordningen som gjelder for tildeling av plasser på JUS134-Kina Rettshistorie og komparativ rett med særskilt fokus på kinesisk rett, der tildeling av plasser skjer basert på en kombinasjon av loddrekning og karakterer. Trolig har ordningen som gjelder for JUS134-Kina også virket som inspirasjon til at ønsket om utredning av alternative utvelgelseskriterier kom opp i utgangspunktet.

Tildelingsordningen for JUS134-Kina har flere positive sider og fungerer godt til akkurat dette formålet. Fakultetet er fornøyd med å ha funnet en ordning som ivaretar flere hensyn samtidig: Både at tilbudet blir tilgjengelig for «alle» gjennom loddrekning (likevel med C-snitt som inngangsport av årsaker som er gjort nærmere rede for i sak 84/17-3), samtidig som man sikrer et visst nivå på studentgruppen som helhet ved at man rekrutterer deler av gruppen på bakgrunn av karakterer. I tillegg kommer kvoten for studenter som kan dokumentere en særlig kompetanse eller erfaring knyttet til Kina.

Et slikt komplekst opptak til JUS134-Kina er mulig fordi det dreier seg om søkere til ett søknadsalternativ og én destinasjon. Søknadsbehandling for nominasjon til ordinær utveksling omfatter rundt 200 søkere

med til sammen nær 1000 søknadsalternativ fordelt på potensielt 180 ulike avtaler. Det er derfor ikke praktisk mulig å overføre ordningen fra JUS134-Kina til å gjelde for tilbud om nominasjon til utveksling generelt. Som forklart i notatet som utgjør vedlegg A må saksbehandling av søknader om nominasjon til utveksling også i fortsettelsen kunne gjøres med de personellmessige ressursene som pr i dag er satt av til formålet, og det må kunne skje innenfor det tidsskjemaet og de fristene som er utarbeidet av UiBs studieadministrativ avdeling i samråd med fakultetene.

Om overgang til loddrekning istedenfor karakterer som utvelgelseskriterium

Både dekan og studiedekan har gitt uttrykk for at de ville ønske en eventuell omlegging til loddrekning mellom kvalifiserte søkere istedenfor karakterer som utvelgelseskriterium velkommen, da dette ville kunne være et helt konkret tiltak for å avhjelpe karakterpress knyttet til en bestemt del av studieprogrammet. Selv om tiltaket kunne være hensiktsmessig i seg selv, er det som nevnt i tidligere notat til studieutvalget også slik at en eventuell omlegging ville kreve administrative ressurser til å endre informasjonen til studentene og til å etablere og utvikle nye rutiner for behandling av søknader til utveksling. Erfaringsmessig vil det kreve ytterligere (veilednings)ressurser dersom en endring innføres med motstand i studentmassen.

Studieseksjonen anbefaler derfor, i tråd med anmodningen fra JSU, at forslaget om å endre til loddrekning som utvelgelseskriterium ikke følges opp og implementeres på nåværende tidspunkt. Studieseksjonen vil isteden prioritere kapasiteten i internasjonaliseringsteamet til fortsatt å videreutvikle avtaleporteføljen, og i samarbeid med dekanen arbeide for å inngå nye avtaler som kan være med og bidra til at studentene opplever at fakultetet har et tilstrekkelig antall utvekslingsavtaler til både engelskspråklige og ikke-engelskspråklige destinasjoner til å imøtekomme etterspørselen. Allerede i dag har fakultetet et bredt og godt tilbud om utveksling både til engelskspråklige land og til kontinentaleuropeiske universiteter med engelskspråklig undervisning, samt til en rekke universitet der studentene får mulighet til å perfeksjonere ferdighetene i et andre fremmedspråk. Til tross for et allerede godt tilbud, arbeider fakultetet kontinuerlig med å videreutvikle og styrke avtaleporteføljen både når det gjelder LLM-programmer og utveksling for ett eller to semester.

Selv om forslaget om å gå over til loddrekning som utvelgelseskriterium ikke følges opp og implementeres på nåværende tidspunkt, har utredning i sak 88/17 vist at det vil være praktisk mulig å gjennomføre loddrekning etter modell av medisinstudiets forhenværende tildeling av turnusplasser, og utredningen utgjør et godt grunnlagsmateriale dersom man på et senere tidspunkt skulle ønske å komme tilbake til dette konkrete tiltaket for å minske karakterpress knyttet til utveksling. Inntil videre noterer vi oss at studentene synes å akseptere og å ønske at karakterer skal være styrende for hvem som får plass når det er konkurranse om et bestemt antall plasser til en bestemt destinasjon.

For å minske karakterpresset som tilsynelatende oppleves i forbindelse med søknad om utveksling, vil studieseksjonen oppfordre JSU til å bidra til å formidle budskapet om at utveksling er tilgjengelig for alle uavhengig av karaktersnitt, at fakultetet har nok plasser til at alle som vil kan få dra på utveksling, og at fakultetet har et bredt og godt tilbud om utveksling både til engelskspråklige land og til universiteter med engelskspråklig undervisning, samt til universiteter med undervisning på andre språk enn engelsk.

Forslag til vedtak:

Forslaget om å innføre loddrekning som utvelgelseskriterium ved konkurranse om et bestemt antall plasser på utveksling utredes ikke videre på nåværende tidspunkt og vil dermed ikke implementeres til søknadsfristen for utveksling for studieåret 2019/2020 1. februar 2019.

Til: Studieutvalget

Fra: Studieseksjonen/INTØ

Utvelgelseskriterier for utveksling når det er konkurranse om plassene

I sitt møte den 29. november 2017 ba studieutvalget om en utredning av mulige utvelgelseskriterier for utveksling der det er konkurranse om plassene.

I det følgende gis det først en redegjørelse for regelverket (dagens utvelgelseskriterier) og for det komplekse arbeidet internasjonaliseringsteamet i studieseksjonen, i samarbeid med tilsatte ved studieadministrativ avdeling ved UiB, gjør for å legge et rettferdig og korrekt «puslespill» ut fra dagens utvelgelseskriterier.

Videre skisseres mulige alternative utvelgelseskriterier og eventuelle konsekvenser av disse.

Før studieseksjonen eventuelt arbeider videre mot en potensiell endring av utvelgelseskriterier, bes studieutvalget om å konkretisere hva det ønsker å oppnå med en eventuell endring av utvelgelseskriteriene, hvorvidt det mener at dette kan oppnås gjennom det skisserte alternative utvelgelseskriteriet og om studieutvalget på nåværende tidspunkt ønsker at det arbeides videre med innføring av alternative utvelgelseskriterier frem mot søknadsfristen i 2019.

Gjeldende regelverk

Utvelgelseskriterier for utveksling er regulert i UiBs Reglement uttak og stipendtildeling for delstudier i utlandet.⁴ § 3 omhandler rangering av kvalifiserte søkere:

«Konkurrerende søkere rangeres for vedtak om tildeling dersom det er et begrenset antall studieplasser, friplasser og stipend eller andre økonomiske fordeler fra Universitetet i Bergen og/eller vertsinstitusjonen.

Ved vurdering skal det legges vekt på:

- *Utregnet karaktersnitt*
- *Om delstudiet i utlandet støtter opp under studentens gradsstudium ved Universitetet i Bergen.*
- *Om søkeren har, eller vil kunne tilegne seg, tilstrekkelige språkkunnskaper for å gjennomføre delstudiet i utlandet.*
- *Søkere som ikke tidligere har gjennomført delstudier i utlandet kan prioriteres.*

Det endelige uttaket av søkere vil være basert på en helhetsvurdering av den enkeltes søknad.

Hvis to eller flere søkere vurderes likt, skal uttaket avgjøres ved loddtrekning.

Studieplasser, friplasser og stipend eller andre økonomiske fordeler fra Universitetet i Bergen og/eller vertsinstitusjonen kan forbeholdes studenter på bestemte studieprogram, eller kan gis prioritet.

Universitetet i Bergen kan avslå søknader som ikke tilfredsstillter kravene for opptak til utenlandske utdanningsinstitusjoner.»

§ 1 omhandler reglementets anvendelsesområde, og i medhold av siste ledd «Reglementet gjelder mer eller mindre [SIC]⁵ skriftlig avtale eller forskriftene til et program regulerer forholdet nærmere.» anser vi at fakultetet har hjemmel til å vedta avvikende utvelgelseskriterier for utveksling gjennom Det juridiske fakultets avtaler gjennom Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet.

Tidspunkt for implementering av eventuelle endrede utvelgelseskriterier

Av hensyn til forutberegnelighet i forbindelse med søknad til utveksling er det ikke aktuelt å justere utvelgelseskriteriene for utveksling ved søknadsfristen 1. februar 2018 som gjelder utveksling studieåret 2018/2019.

1. februar er den faste, årlige fristen for søknad om utveksling i løpet av påfølgende studieår. Tidlig hver høst starter studieseksjonen et systematisk informasjons- og veiledningsarbeid frem mot neste søknadsfrist. Dersom Studieutvalget skulle bestemme at gjeldende utvelgelseskriterier skal endres må dette i så fall vedtas i god tid før sommeren 2018, slik at studenter som skal søke om utveksling for studieåret 2019/2020 kan informeres om gjeldende utvelgelseskriterier fra informasjons- og veiledningsprosessen starter igjen tidlig høsten 2018.

Antall søknader og omfanget av arbeidet med nominasjon til utveksling

Søknad om utveksling kan sammenlignes med «samordna opptak» til høyere utdanning. Man søker med en samlet søknad til et gitt antall universitet i prioritert rekkefølge, og får deretter tilbud om nominasjon til ett av søknadsalternativene sine. I søknaden om utveksling kan hver student føre opp inntil 5 søknadsalternativ, og ved behandling av søknadene er siktemålet alltid å tilby nominasjon til søknadsalternativet med høyest mulige prioritet.

De fem søknadsalternativene studentene fører opp velges blant fakultetets 47 bilaterale avtaler, 110 erasmusavtaler og 19 nordplusavtaler, samt UiBs bilaterale avtaler. UiB har 108 bilaterale avtaler hvorav rundt 10 avtaler er i jevnlig bruk av jusstudentene.

De tre siste årene har fakultetet hatt følgende antall søkere og søknadsalternativ som del av søknadsprosessen:

	Antall søkere totalt	Totalt antall søknadsalternativ	Søknadsalternativ pr søker i snitt	Søknadsalternativ med karakterkrav
1.2.2015	201	940	4,7	555
1.2.2016	185	719	3,9	363
1.2.2017	213	909	4,3	505

Kolonnen til høyre i tabellen viser antall søknadsalternativer der studentene må oppfylle bestemte karakterkrav for å være kvalifisert til utveksling til den/de aktuelle destinasjonene. Vi ser at karakterer altså vil spille en rolle for en stor andel av søknadsalternativene uavhengig av tildelingskriterium. Bestemte karakterkrav for enkelte destinasjoner⁶ vil altså være inngangskrav uavhengig av hvordan søkerne skal velges ut ved eventuell konkurranse om et bestemt antall plasser.

Arbeid i søknads- og nominasjonsprosessen

Så snart søknadene er kommet inn begynner et komplekst arbeid for å legge et rettferdig og korrekt puslespill over hvor den enkelte student kan nomineres. Kort tid etter søknadsfristen mottar studieseksjonen et datauttrekk fra studieadministrativ avdeling med alle relevante data om søkerne. Disse er hentet fra Søknadsweb som er del av Felles studentsystem (FS)⁷, i tillegg til at fakultetet også bestiller ytterligere data fra FS som er relevante for vurderingen av søkerne. Før puslespill-leggingen kan ta til må studieseksjonen kontrollere hver enkelt søker/søknad for å kvalitetssikre en del av de mottatte studentdataene fra FS og legge til informasjon som ikke lar seg hente ut automatisk fra FS. For eksempel må det FS-genererte karaktersnittet regnes ut manuelt og justeres dersom studenter har fått godskrevet emner fra andre institusjoner i graden. Studentenes innmeldte plan for delstudiene (spesialemer og/eller masteroppgave) kontrolleres mot studentenes utdanningsplan for å sikre at studenten er kvalifisert ihht. § 5-9 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet. Til studiesteder med språkkrav må studentenes resultater i språkfag fra videregående skole kontrolleres. Ved behov kontaktes

partneruniversitet for å dobbeltsjekke at vi har felles forståelse av antall tilgjengelige plasser og av eventuelle karakterkrav.

Samtidig med at dette arbeidet gjøres ved fakultetet, holder internasjonale koordinatorene ved de andre fakultetene og ved studieadministrativ avdeling på med tilsvarende prosess. Alt arbeidet ved de ulike fakultetene og ved studieadministrativ avdeling må gjøres parallelt og innenfor bestemte frister slik at plasser på UiBs bilaterale avtaler og plasser på de ulike fakultetenes lokale avtaler ses i sammenheng, og slik at arbeidet koordineres for at alle studentene får svar samtidig dvs. 21. februar i følge tidsplanen for utvekslingsopptaket våren 2018. Studieseksjonen er derfor avhengig av klare og effektive utvelgelseskriterier slik at datarydding kan gjøres og puslespillet kan legges innen korte frister. En eventuell endring av utvelgelseskriterier må derfor ikke føre til at søknadsbehandlingen blir mer omfattende eller trekker lenger ut i tid enn hva som er tilfellet ved dagens utvelgelseskriterier.

Et viktig prinsipp for «puslespillet» har til nå vært at man skal konkurrere på like vilkår til den enkelte destinasjonen uavhengig av hvorvidt man har ført den opp som første- eller femtevalg. Dette betyr at alle de rundt 900 søknadsalternativene som kommer inn fra de rundt 200 søkerne hvert år må ses i sammenheng. Rent praktisk løses dette ved at alle søkerne sorteres kronologisk basert på karaktersnitt, og så tildeles nominasjonene fortløpende nedover listen så lenge det er tilgjengelige plasser til de ulike destinasjonene. For eksempel kan det da være slik at når vi kommer til søker nr. 27 på listen (rangert etter karakterer), er plassene til søkerens førstevalg allerede fylt opp av søkere med bedre karaktersnitt. Da vurderes søkeren isteden til andrevalg sitt osv. På denne måten sikrer vi at alle søkerne konkurrerer på like vilkår (karaktersnitt) til alle søknadsalternativene sine dersom det er konkurranse om plassene ved den institusjonen de har søkt til.

Oppfyllelsestrate etter dagens praksis

Ved behandling av søknader om nominasjon til utveksling er målet å kunne tilby den enkelte søker nominasjon til et så høyt prioritert valg som mulig blant de inntil fem alternativene de har tatt med i søknaden.

Basert på søknadsdata fra de tre siste årene ser vi at prosentandelen som kan tilbys nominasjon til 1. valget sitt varier. Oppfyllelsesraten for 1. og 2. valget samlet er imidlertid på godt over 80 % alle tre år.

Søknadsrunde	Februar 2015		Februar 2016		Februar 2017	
Fordeling på prioriteringene i søknaden	Antall tilbud om nominasjon	akkumulert	Antall tilbud om nominasjon	akkumulert	Antall tilbud om nominasjon	akkumulert
1. valg	150 / 75 %	150 / 75 %	149 / 81 %	149 / 81 %	132 / 62 %	132 / 62 %
2. valg	37 / 18 %	187 / 93 %	22 / 12 %	171 / 93 %	46 / 22 %	178 / 84 %
3. valg	4 / 2 %	191 / 95 %	5 / 3 %	176 / 96 %	17 / 8 %	195 / 92 %
4. valg	4 / 2 %	195 / 97 %	5 / 3 %	181 / 99 %	7 / 3 %	202 / 95 %
5. valg	1 / 0,5 %	196 / 97,5 %	1 / 0,5 %	182 / 99,5 %	1 / 0,5 %	203 / 95,5 %
Ikke tilbud	5		3		10	
Totalt antall søknader	201		185		213	

Vi ser at det var hhv 5, 3 og 10 studenter som ikke ble tilbudt nominasjon til noen av de inntil fem søknadsalternativene de hadde ført opp i søknaden sin. De av disse som var kvalifisert til utveksling i henhold til utdanningsplanen sin, har alle fått tilbud om å levere en liste med ytterligere søknadsalternativ blant plassene som fortsatt var tilgjengelige etter den ordinære søknadsrunden. *Alle som ønsker det* får dermed mulighet til å reise på utveksling så fremt de er kvalifisert i henhold til utdanningsplanen sin.

Ved å se nærmere på kun førstevalget i søknadene fra søknadsrunden i 2017 kan vi gjøre følgende observasjoner:

Av totalt 213 søknader var 20 studenter *ikke kvalifisert* til utveksling til søknadsalternativet de hadde satt opp som 1. valg i søknaden sin. Disse ville dermed ikke fått tilbud om plass uansett utvelgelseskriterium. Dette kan være enten fordi man ikke er kvalifisert for utveksling ihht. sin utdanningsplan⁸ og reglene § 5-9 i utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, eller fordi man ikke oppfyller minimumskravet til karakternivå som er oppstilt gjennom den aktuelle avtalen.

Av de resterende 183 søkerne fikk 70 studenter plass på førstevalget sitt *uten konkurranse*. Altså uten at det var behov for å rangere søkerne ut fra karakterer for å fordele et bestemt antall plasser mellom et antall søkere høyere enn tallet på tilgjengelige plasser til de aktuelle destinasjonene.

De resterende 113 søkerne, fordelt på 14 ulike destinasjoner, konkurrerte om et begrenset antall utvekslingsplasser der karaktersnittet utgjorde utvelgelseskriteriet.

Sammenligner vi andelen som fikk tilbud om nominasjon til førstevalget sitt de tre siste årene, ser vi at 2017 skiller seg ut ved at det var markant færre enn de to årene før som fikk oppfylt førstevalget sitt (62 % mot hhv. 81 % og 75 % årene før). Dette kan trolig delvis begrunnes med at det totalt var flere søkere i 2017, men også av tilfeldige variasjoner for hvordan søkerne fordeler seg de ulike årene. Noen år ser vi at enkelte destinasjoner utmerker seg i antall søkere og at denne/disse destinasjonene tydeligvis har blitt en «snakkis» blant studentene det aktuelle året. Hvilke destinasjoner dette gjelder varierer fra år til år.

I 2017 var det for eksempel spesielt mange søkere til Københavns universitet som førstevalg. 13 søkere hadde satt opp dette universitetet som førstevalg, og vi hadde én plass tilgjengelig for studieåret 2017/2018. Likedan var det 13 som hadde ført opp American University i Washington D.C. som førstevalg. Her har vi fem plasser tilgjengelig. Videre var det 12 studenter hadde satt den nye destinasjonen UC Hastings som 1. prioritet uten å få plass. Enten fordi de ikke nådde opp i konkurransen om de 4 plassene på LLM-studiet, eller fordi det ikke ble tilbudt friplass for utveksling i ett semester.

Til nå har det vært et ønske for fakultetet at flest mulig skal kunne få oppfylt førstevalget sitt, eller eventuelt et så høyt valg som mulig. Ved en eventuell omlegging av utvelgelseskriterium må Studieutvalget ta stilling til hvorvidt dette fortsatt skal være et styrende prinsipp.

Mulig alternativt tildelingskriterium 1: Motivasjonsbrev

Vi ser to mulige veier videre: Istedenfor at karaktersnitt skal være det avgjørende utvelgelseskriteriet ved konkurranse om et bestemt antall plasser, kunne plasser blitt tildelt på bakgrunn av motivasjonsbrev og eventuelt intervju. Fordelen er at de som i så fall har bestemte (faglige) grunner til å ønske å utveksle til en bestemt destinasjon vil kunne få utveksle dit. Utfordringene ved dette er at det vil være tidkrevende (og dermed også ressurskrevende) å gå gjennom alle motivasjonsbrevene og å eventuelt gjennomføre intervjuer. Videre vil det være uklart hva som skal være vurderingskriteriene for hvorvidt én søker er bedre kvalifisert enn en annen. Man vil bli målt på skriveferdigheter og grad av overbevisende argumentasjon istedenfor karakterer. På den ene siden kan man anta at disse kriteriene til dels vil være overlappende. Dersom man skriver godt og evner å skrive et overbevisende motivasjonsbrev, har man trolig også gode karakterer. Slik vil det kanskje fortsatt være de samme studentene som får oppfylt førstevalget sitt. Dette er bare en antagelse, og det er usikkert om dette er tilfelle.

En svakhet ved motivasjonsbrev er at det kan være et upålitelig utvelgelseskriterium. For hvordan vet vi at det er studenten selv som har skrevet brevet? Den største og avgjørende svakheten er likevel at å gå gjennom og vurdere inntil 200 motivasjonsbrev opp mot hverandre vil være svært tidkrevende.⁹ Ressurshensyn gjør derfor at utvelgelseskriteriet motivasjonsbrev/intervju anses som svært ineffektivt og derfor uegnet.

Mulig alternativt tildelingskriterium 2: Loddrekning

Et annet alternativ man kan se for seg ved konkurranse om plassene er at det gjennomføres loddrekning mellom (de kvalifiserte) søkerne. Det vil fortsatt være slik at man må oppfylle minimumskravet til karaktersnitt gjennom de ulike bilaterale avtalene. Som forklart over snakker vi her om søknadsprosesser med rundt 900 søknadsalternativ fordelt på rundt 200 søkere. Det vil altså ikke være en enkel øvelse å gjennomføre loddrekning, og ved utredning av denne saken har den største nøtten vært hvordan tildeling av plasser etter loddtrekningsmetoden lar seg gjennomføre rent praktisk.

Loddtrekningsmetoden som eventuelt velges må sikre at man har et «lodd i hatten» uavhengig av om man har ført opp destinasjonen som første- eller femtevalg. Det lar seg ikke gjøre å gjennomføre loddtrekninger til hver enkelt av de ulike destinasjonene som studentene har søkt til og som det er konkurranse om plassene til. Ved slike enkeltvise loddtrekninger vil det ikke være mulig å sikre at både studenter som har ført opp destinasjonen som førstevalg, og studenter som har ført opp destinasjonen som et lavere valg, og som kanskje, eller kanskje ikke får tilbud om nominasjon til et høyere valg, alle har et lodd i potten.

En eventuell overgang til loddrekning som utvelgelseskriterium vil kunne løses ved at man gjør slik man tidligere gjorde på medisin ved tildeling av turnusplasser: Loddtrekningen består i at alle søkerne får et tall fra nr. 1 til sistemann (f.eks. nr. 200).

Til forskjell fra fordelingen av turnusplasser der studentene selv velger elektronisk blant de fortsatt tilgjengelige plassene innen korte tidsfrister, vil fordelingen av nominasjoner til utveksling fortsatt gjøres av studieseksjonen basert på fem på forhånd innmeldte ønsker gjennom søknadsskjema for utveksling i søknadsweb.

Fordelingen av plasser skjer ved at studenten med det beste nummer blir tildelt nominasjon til sitt førstevalg (så fremt han/hun er kvalifisert), så er det nr. 2 sin tur osv. Når man kommer til for eksempel søker nummer 43 og det viser seg at de tilgjengelige plassene til denne søkerens førstevalg allerede er brukt opp, får søker nummer 43 isteden tilbud om nominasjon til sitt andrevalg dersom det fremdeles er tilgjengelige plasser til denne destinasjonen. Slik fortsetter man helt til alle søkerne har fått en plass i «puslespillet» og kan få tilbud om nominasjon. Dersom det underveis er noen søkere som ikke kan tilbys nominasjon til noen av de fem valgene sine får de mulighet til å levere inn en lengre ønskeliste innen en svært kort tidsfrist.

Det praktiske arbeidet med «legging av puslespill» og tildeling av nominasjon til utveksling vil altså kunne gjøres på samme måte som med dagens tildelingskriterier. Forskjellen blir at istedenfor at søkerne er sortert kronologisk etter karakterer er de sortert kronologisk etter et tilfeldig tildelt nummer. Sannsynligvis vil «oppfyllesraten» med denne metoden kunne bli like høy som tidligere, bare at det ikke lenger vil være slik at de sterkeste studentene nærmest er garantert å få oppfylt førstevalget sitt. Det vil være tilfeldig om det er de karaktermessig sterkere eller svakere studentene som får oppfylt førstevalget sitt.

Supplerings-tildelinger ved loddrekning

I dag er det slik at når søkerne får vite hvor de får tilbud om nominasjon får de en kort frist til å takke ja eller nei til denne nominasjonen. I 2017 var det totalt 20 søkere som takket nei til tilbudet om nominasjon til utveksling. 9 av disse hadde fått tilbud om førstevalget sitt. I 2016 var det 23 søkere som takket nei til tilbudet om nominasjon til utveksling. 14 av disse hadde fått tilbud om førstevalget sitt.

Dersom noen takker nei til nominasjonen de har blitt tilbudt, ser vi på om det er andre søkere som har fått tilbud om plass til en lavere prioritert destinasjon som isteden kan tilbys nominasjonen som noen

andre har takket nei til. Vi følger karakterrangeringen når vi ser på hvem som eventuelt er nestemann på listen til å tilbys plass til den destinasjonen noen har takket nei til¹⁰.

Ved loddtrekning som tildelingskriterium vil det også ved rangeringsmetoden beskrevet over være slik at vi kan gå tilbake til «puslespillet» og se hvem som er den neste på listen som *ikke* fikk tilbud om nominasjon til det stedet noen takket nei til, og isteden tilby nominasjonen til denne.

Utfordring: Karakterer spiller fortsatt en rolle

Opp mot søknadsfristen for utveksling mottar internasjonaliseringsteamet i studieseksjonen et stort antall e-poster med spørsmål om utveksling. Vi har i det siste observert at svært mange spør om karakterer, om utregning av karaktersnitt, om hvorvidt de faktisk er kvalifisert og om sannsynligheten for å komme inn. Det synes altså tydelig at selv om utveksling er tilgjengelig og mulig for alle uavhengig av karakter, skaper likevel studentene selv et karakterpress i forbindelse med utveksling. Dette vil ikke løses eller forsvinne ved at vi går over til loddtrekning som utvelgelseskriterium ved konkurranse om plassene. Loddtrekning ved konkurranse kan tenkes å minske karakterfokuset noe, men karakterkrav som «inngangsport» for utveksling gjennom en del avtaler vil fortsatt bestå.

Utfordring: Tildeling av friplasser ved studiesteder med skolepenger

I Nordplus- og Erasmus+ avtalene er studieplassene alltid uten skolepenger, mens gjennom de bilaterale avtalene er det ofte skolepenger. Noen steder er det slik at vi har én friplass og flere betalingsplasser. Ved en eventuell omlegging av tildelingskriterier, skal loddtrekning gjelde for eventuelle friplasser også?

Friplassene innebærer et lukrativt «stipend» ved at studenten fritas helt for skolepenger. Selv om dette pr i dag ikke er eksplisitt nedfelt i samarbeidsavtalene har nok partnerne våre en forventning om at det er den karaktermessig sterkeste studenten som nomineres til friplass. Hva tenker studieutvalget om tildeling av eksklusive friplasser ved universitet som normalt krever høye skolepenger? Skal også dette gjøres ved loddtrekning? Hva hvis partneruniversitet krever eller forventer at friplass tildeles den sterkeste studenten? Kan vi se for oss et system der disse friplassene tildeles på bakgrunn av karakterer, mens resterende plasser fordeles på bakgrunn av loddtrekning?

Utfordring: De sterke studentene «taper»

En mulig omlegging til loddtrekning som tildelingskriterium ved konkurranse om plassene vil potensielt kunne dempe karakterfokuset knyttet til utveksling noe, selv om det fortsatt vil eksistere på grunn av at karaktersnitt fortsatt vil spille en rolle som «inngangsport» til en rekke av avtalene, og vi kommer ikke helt bort fra karakterfokus knyttet til utveksling. Dempet karakterpress ifbm. utveksling kan sies å gagne studentmassen som helhet, og loddtrekning vil øke «gjennomsnittsstudentens» utsikter til å tildeles plasser det er konkurranse om. En overgang til loddtrekning vil likevel utvilsomt være en ulempe for de faglig sterkeste studentene som tidligere i stor grad har vært sikret å få førstevalget sitt oppfylt. Hva tenker studieutvalget om dette?

Utfordring: Tildelingskriterier for utveksling gjennom UiBs avtaler

Som beskrevet tidligere i notatet skjer ikke utveksling fra Det juridiske fakultet i et vakuum. I tillegg til de fakultetsspesifikke avtalene kan studenter også søke om utveksling gjennom en rekke av UiBs avtaler. Som tidligere nevnt gjøres dette i samme søknadsskjema og i samme søknadsprosess som for utveksling gjennom fakultetets avtaler.

Studieadministrativ avdeling tildeler plasser gjennom UiBs avtaler i henhold til UiBs Reglement uttak og stipendtildeling for delstudier i utlandet, altså etter karakterer dersom det er konkurranse om plassene. Gjennom UiBs avtaler er det i stor grad slik at det ikke er et begrenset antall plasser, slik at dersom man oppfyller karakterkravet som er stilt for det enkelte partneruniversitetet så vil inntil ti jusstudenter kunne tilbys nominasjon gjennom hver UiB-avtale hvert semester. Dersom det ikke er et ubegrenset antall plasser, vil karakterer avgjøre hvem som får plass.

Likevel er det også slik at det finnes noen friplasser gjennom UiBs avtaler, og ettersom disse kan være aktuelle for alle studenter ved UiB er det ikke aktuelt at disse kan tildeles etter loddtrekningsmetoden. Det vil altså komme til å være innslag av at det er karakterer som er det avgjørende tildelingskriteriet også i fortsettelsen, og det kan bli en utfordring å kommunisere til studentene at det gjelder ulike tildelingskriterier for UiB-avtaler og for fakultetsavtaler.

Utfordring: Omkostninger ved å legge om rutiner og endre informasjon til studentene

Fakultetet rår over en begrenset mengde ressurser, det være seg både undervisningsressurser og administrative ressurser. Studieutvalget må ta inn over seg at en eventuell overgang til nye tildelingskriterier vil kreve at studieseksjonen dedikerer personalressurser til å endre informasjonen til studentene og til å etablere og utvikle nye rutiner for behandling av søknader til utveksling. Dette medfører at andre oppgaver kan måtte bli satt på vent eller nedprioriteres. I dette tilfellet gjelder det i hovedsak oppgaver knyttet til internasjonaliseringsfeltet, som for eksempel videreutvikling av avtaleporteføljen i form av inngåelse av nye avtaler.

Veien videre for eventuell implementering av loddtrekning som tildelingskriterium

Dersom studieutvalget kommer til at det ønskes at det arbeides videre med alternative utvelgelseskriterier, i denne omgang loddtrekning basert på at alle søkere tildeles et tilfeldig nummer og rangeres ut fra dette, foreslår vi at det ved søknadsbehandlingen våren 2018 gjennomføres en pilot parallelt med den søknadsbehandling etter ordinære, gjeldende tildelingskriterier.

Gjennom denne piloten vil vi kunne teste ut og kartlegge mulige rutiner for hvordan loddtrekning gjennomføres, og vi vil samtidig kunne innhente data for hvordan tildeling ved hjelp av loddtrekning vil påvirke oppfyllelsesraten. Vil loddtrekning føre til noen endring av hvor mange som får oppfylt førstevalget sitt? Påvirkes oppfyllelsesraten for første- og andrealget samlet? Vil vi se en glidning i hvilke studenter som får oppfylt førstevalget sitt? Vil flere med svakere karaktersnitt og færre med de sterkeste karaktersnittene få oppfylt førstevalget sitt?

Når det gjelder kunnskap om hvordan oppfyllelsesraten påvirkes er det viktig å være klar over at erfaringsgrunnlaget vil være svært begrenset etter bare én gangs gjennomføring av tildeling ved hjelp av loddtrekning. Ettersom både loddtrekningen er tilfeldig og søkeres valg og prioriteringer vil ha ulik fordeling fra år til år, vil ikke eventuelle resultater og konklusjoner som trekkes etter «piloten» i 2018 være egnet til å si så mye om mulig oppfyllelsesrate ved fremtidige søknadsrunder. Videre kan det tenkes at fremtidig søkeratferd vil påvirkes av at tildelingskriteriene legges om.

Ved en eventuell pilot våren 2018 vil søkerne kun gjøres kjent med de offisielle ordinære resultatene av søknadsbehandlingen som baserer seg på karaktersnitt. «Skyggeresultatene» fra loddtrekningspiloten vil kun være til internt bruk og vil ikke ha noe å si for hvem som nomineres til utveksling ved søknadsrunden våren 2018.

I etterkant av søknadsrunden våren 2018 vil det kunne legges frem en sak for studieutvalget som gjør rede for resultatene både fra den ordinære søknadsrunden og fra piloten basert på loddtrekning. Studieutvalget vil gjøres kjent med oppfyllelsesraten, *ikke* med de enkelte nominasjonene på individnivå.

På dette grunnlaget legges saken frem til drøfting.

Aktuelle spørsmål til drøfting:

- Hva ønsker studieutvalget å oppnå med en eventuell endring av utvelgelseskriteriene?
- Kan dette oppnås gjennom det skisserte utvelgelseskriteriet loddtrekning?
- Hvordan bør friplasser til steder med vanligvis høye skolepenger tildeles?

- Hva hvis det med ny tildelingsordning viser seg at flere studenter enn tidligere får tildelt et lavere valg fra søknaden sin? Bør det fortsatt være et mål at flest mulig får oppfylt et høyest mulig ønske i søknaden sin?
- Er en endring av utvelgelseskriterier i (flertallet av) studentenes interesse? En overgang til loddtrekning vil være en ulempe for de faglig sterkeste studentene som tidligere i stor grad har vært sikret å få førstevalget sitt oppfylt. Hva tenker studieutvalget om dette?

Til: Studieutvalget

Fra: Juridisk Studentutvalg

Tilbakemelding på sak om loddtrekning som utvelgelseskriterium for utveksling

Studentutvalget viser til sak 3/18 i studieutvalgets møte 17. januar 2018, *Alternative utvelgelseskriterier for utveksling*, hvor JSU ble bedt om å fremskaffe et standpunkt forankret i studentmassen.

Studentutvalget har gjennomført en spørreundersøkelse i forbindelse med et vaffelfredag-arrangement, hvor vi informerte studenter om saken, og oppfordret dem til å svare på spørreundersøkelsen vår. Spørreundersøkelsen ble gjennomført med spørsmål om hvilket trinn studentene gikk på, om de ønsket loddtrekning som utvelgelseskriterium for utveksling, og en mulighet til å komme med tilleggskommentarer. Svarene fra undersøkelsen er vedlagt i dette notatet.

Undersøkelsen og samtalene studentutvalget har hatt med studentene, viser at majoriteten (65,3%) ikke ønsker loddtrekning som utvelgelseskriterium for utveksling, og at studentene ikke oppfatter en slik ordning som egnet til å bøte på karakterpresset på studiet.

I lys av disse svarene oppfordrer JSU studieutvalget og studieseksjonen til å ikke videreføre arbeidet med alternative utvelgelseskriterier for utveksling.

Ikke glem at det de med gode karakterer har gjort seg fortjent til de mest attraktive utvekslingsinstitusjonene. For meg er det sterkt urimelig om det blir loddtrekning.

Utrolig lite motiverende dersom muligheter så viktige som utveksling skal være overlatt bare til flaks. Jeg er imidlertid veldig åpen for at andre kriterier skal gjøre seg gjeldende. Søknadsbrev, hvorvidt man snakker et fremmedspråk, et essay som belyser juridiske utfordringer i landet/likheter eller forskjeller med vårt eget rettssystem/annen interessant juridisk problemstilling, er noen eksempler. Dette reiser naturligvis økonomiske utfordringer, da det blir mer ressurskrevende å ha en komité/ansvarlig til å se over søknadene. Verdt å se på hvilke kostnader det ville medføre? En mulig ideell løsning kunne kanskje vært en kombinasjon av flaks og ferdighet. Det kunne konkretiseres en rekke kriterier for at man i det hele tatt skal kvalifisere. Videre gjøres det en skjønnsbasert utvelgelse av de mest egnede kandidatene på bakgrunn av søknadsbrev etc. Til slutt sitter man igjen med en liten pulje egnede kandidater, og så gjøres loddtrekningen. En slik løsning ville kunne begrense ressurskostnadene i forbindelse med utvalgskomite-/ansvarlig, da det ikke er behov for en like finmasket vurdering av søkerne, som hvis man skulle bestemme akkurat hvem som fikk plassene. Samtidig vil det ivareta hensynet til studentens motivasjon dersom det er en begrenset størrelse på gruppen man konkurrerer med i loddtrekning. Det behøves fortsatt ferdighet for å være blant de kvalifiserte.

Dersom dette skal innføres, må det innføres for kommende kull, ikke for oss som er studenter ved fakultetet per dags dato.

det er viktig å finne tiltak for å redusere karakterer på fakultetet. Samtidig kan dette målet til tider bidra til å skape et bilde av at alle jobber like hardt og at de som får gode karakterer bare er "heldige". Stort sett jobber de som får gode karakterer hardt og kan fortjene å stille fremst i køen i visse sammenhenger. I mangel på andre måter å sammenligne studentene på, kan nettopp utveksling være et av disse tilfellene. En helt tilfeldig utvelgelse kan innebære at studenter som legger inn minimalt med innsats får reise dit de ønsker på bekostning av andre som kanskje jobber mye og hardt. I mine øyne er det urettferdig.

Alternativt kan man sette en nedre karaktergrense når det er konkurranse mellom mange og ha loddtrekning mellom dem som møter denne grensen. Forskjellene i arbeidsmengde er mindre i øvre sjikt av karakterskalaen.

Fakultetet tilbyr mange alternativer for utveksling, og kanskje må studentene med lavt karaktersnitt innfinne seg med å finne et annet alternativ enn de aller mest attraktive. Det er ikke slik at de blir fratatt muligheten til å reise på utveksling.

Elsker JSU

Flere av fakultetets mest eksklusive avtaler pdd. med et høyt karakterkrav uttaler de at er begrunnet med vanskelige fag og engelsk. Det samme med utveksling til Kina i rettshistorie. Likevel, flesteparten av de jeg kjenner som var i Kina med rettshistorie hadde _veldig_ late dager. Det var ikke pensum som var utfordrende, det var engelsken! Det samme gjelder for utveksling generelt. Vi har ekstremt lite pensum på engelsk, og derfor mener jeg at fakultetet heller bør kreve en engelsk-test (nei, ikke karakter 4 eller høyere fra vgs fordi vgs-engelsk er faktisk ikke ordentlig engelsk) i form av IELTS eller TOEFL fra studenter som ikke kan vise til tidligere utdanning i engelskspråklige land eller på engelsk, eks. IB eller høyere studier utført på engelsk.

Videre tror jeg at loddtrekning vil hindre at større vennegjenger drar på utveksling til samme sted og kun menger seg med hverandre. Det er typisk norsk å kun henge med hverandre, men etter min mening reduserer dette verdien av et utvekslingsopphold - hele poenget er å bli kjent med en ny kultur og et nytt sted.

Ja, dersom det kan være 50/50 av kvoten som går til høyest karakterer og resten av kvoten til loddtrekning

På ett sted er det viktig at karakterer ikke avgjør. Presset er stort nok som det er, la nå en ting være mer tilfeldig

Heller en kombinasjon av motivasjonsbrev og karaktere

Definitivt! Jeg synes det er en mye bedre løsning med loddtrekning enn at studentene velger etter karaktersnittet. Fakultetet har selv sagt at de ønsker å forebygge karakterpress blant studentene. En slik utvelgelse av studenter med de høyeste karakterene samsvarer IKKE med det de mener er deres hensikt i forhold til forebygging av press. Det er helt uakseptabelt etter min mening.

Hadde satt pris på en løsning slik opptaket til Kina-oppholdet blir avvirket nå - med litt plasser forbeholdt karakterkrav og litt på loddtrekning. I år hadde vi et litt sært opplegg der mange av 4. klassingene med godt snitt "allierte seg" og fordelte seg utover de mest ettertraktede universitetene. Synes ikke at snittet ditt alene skal avgjøre om du får et utvekslingsopphold, som naturligvis gir studentene langt mer enn noe å skrive på CVen! Og studentene med godt snitt har vel uansett gode utsikter for å få utveksling dersom de ordner dette utover plassene UiB har fått?

P.s. God vaffel!)

Elsker jobben dere gjør, men dette er jeg mot. Koz og klemz <3

Glimrende idé!

Dette klarsignalet fra fakultet underbygger den dobbeltmoralen jurfak alltid har praktisert.: "Vi ansetter kun de beste, krever mye, men vi har ikke tenkt til å belønne det harde arbeidet ved utveksling." Det er helt på tryne å ikke konkurransesette utvekslingsplassene når internasjonal erfaring bare blir viktigere. Det er klart at de beste studentene bør få tilgang til de beste studiestedene - loddrekning kan UiT få beholde.

Hilsen gjennomsnittlig student.

Jeg er enig i at karakterpress er synd, men noen fordeler må man faktisk ha av å prestere bra. Jeg synes det er mest rettferdig at de som jobber hardt og gjør det bra kan få størst valgfrihet når det kommer til utveksling. Dessuten vil det, som dere selv påpeker, være lettest mtp. at noen studiesteder har karakterkrav. En alternativ løsning er selvsagt å la det vere loddrekning på de fleste stedene, men karakterkrav på de som krever det. Jeg tror imidlertid at en slik løsning bare vil føre til enda mer press/status i å oppnå de få plassene der det er karakterkrav.

Helt idiotisk at noen skal få plass på grunn av ren flaks. Plassene bør deles ut til de som har jobbet hardt for det.

Jeg har selv vært på utveksling på et av de mest krevende universitetene som fakultetet har avtale med. Er sterkt redd for at svakere studenter ikke ville ha taklet nivået og presset som utvekslingen innebar.

Karakterpress er nok et problem på jussen, men er det virkelig rettferdig at de som har arbeidet hardt for sine karakterer ikke skal belønnes for sine prestasjoner? Jeg synes at loddrekning blir en helt feil og gal måte å håndtere karakterpresset, det er først og fremst en holdningsendring som må til. Det er vanskelig å komme unna karakterpresset når markedet for de stillingene folk ønsker seg er lite - utvekslingsmulighetene er en liten grunn til at karakterpresset oppstår. Det er synd om en loddrekning skal bli resultatet av dette, da man undergraver de som arbeider mest. En mer adekvat løsning er å gi uttrykk for hvilke karakterer gjennomsnittet sitter inne med, slik at studentene får et realistisk bilde av hvordan andre medstudenter ligger. Jeg er redd for at loddrekning blir enda et nytt tafatt forsøk på å kvele et karakterpress som oppstår av andre grunner. En ny og radikal idé er å hjelpe studenter forstå at arbeidsmarkedet ikke bare er de største advokatfirmaene eller regjeringsadvokaten. Å dysse ned at de stiller et krav til prestasjoner er nytteløst, for det kommer ikke til å endres uansett hvor mye studentmassen jamrer.

Hvis det skal bli loddrekning synes jeg ikke det skal være det på alle plassene, men heller som i Retts historie til Kina, der noen plasser går på karakterer og noen loddrekning. Jeg synes det skal lønne seg å gjøre det bra, samtidig som det er veldig stort karakterfokus på jussen, slik at loddrekning for noen plasser ville kunnet avdempe dette noe.

Det vil være mer rettferdig om en kan gjøre seg fortjent til plasser det er kamp om.

Syntes man skal få goder for gode karakterer. Det vil også være slik at flinke studenter vil til "bedre" studiesteder, det er da dumt om en svakere student blir trukket frem til et av de vanskeligere universitetene og ikke henger med.

Utvalg: Studieutvalget ved Det juridiske fakultet
Saksnummer: 56/24
Møtedato: 16.10.2024
Journalnummer: 2024/236

Endringer i emnebeskrivelse for masteroppgave (LLM399) på studieprogrammet Master of Laws (LL.M.) Programme in EU and EEA Law

Hovedendringen dreier seg om å åpne opp for tidlig innlevering av masteroppgaven gitt at studenten oppfyller alle nødvendige krav og har fått nødvendig godkjenning på prosjektskisse. I tillegg foreslås det mindre språklige justeringer i beskrivelsen som ikke påvirker innholdet eller kravene til masteroppgaven.

Formålet med denne endringen er å gi studenter større fleksibilitet og mulighet til å fullføre programmet i løpet av to semestre (inkludert skriveperiode noen uker etter at siste semester er fullført).

Forslag til vedtak:

Emnebeskrivelsen endres i tråd med forslaget fra programansvarlige.

8.10.2024

Christian Franklin, Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund

Vedlegg: Emnebeskrivelse med endringer

Master's thesis (LL.M.)

Postgraduate course

ECTS credits

30

Teaching semesters

Autumn, Summer

Course code

LLM399

Number of semesters

1

Teaching language

English

Resources

[Schedule](#)

Objectives and Content

The master's thesis is a substantial piece of written work, written independently under supervision of an academic. The student is responsible for the progression of the work.

During the first year of the Master of Laws programme, there will be ~~seminars to prepare students for writing their master's thesis and~~ meetings which will support the students in their process of deciding on a subject area and a topic for their thesis. ~~When the third and final semester of the Master of Laws programme commences, students should be ready to start writing their master's thesis.~~ When signing up for the master's thesis, students must state the subject area, their ~~research~~ thesis question and project outline for their master's thesis. The choice of subject is binding once the Faculty of Law has entered into an agreement with the supervisor. The ~~research~~ thesis question can nevertheless be refined and adapted afterwards, provided that changes are made in consultation with the supervisor, and do not require a change of supervisor.

Learning Outcomes

Knowledge

The student shall acquire

- advanced material knowledge within the field which the master's thesis deals with.
- advanced knowledge of the special methodological challenges in the subject area

- knowledge of the ethical issues raised within the field.
- advanced knowledge of basic scientific ideals, including requirements for references and respect for the work of others.

Skills

The student shall be able to

- design and analyse a legal issue in accordance with professional ideals.
- use legal method in an independent way.
- identify, formulate, and discuss legal issues, including arranging the material into main issues, argumentation and conclusions.
- write an independent presentation.
- navigate sources: find relevant sources and independently and critically separate sources with academic weight from other sources.
- distinguish between legal dogmatic and legal political analysis in legal work, including critically assessing current law and discussing the need for changes to current law.

Competences

Upon completion of the master's thesis, the student must be able to

- apply their knowledge and skills to new areas within the law.
- be able to convey comprehensive independent works and master the forms of expression of the law.
- contribute to new thinking and solving new problems.

ECTS Credits

30 ECTS

Level of Study

MA level

Semester of Instruction

Autumn

Place of Instruction

Faculty of Law, University of Bergen

Required Previous Knowledge

The student must have completed the **first two semesters** of the Masters of Laws programme before handing in the thesis.

Recommended Previous Knowledge

There is no specific recommended previous knowledge. However, if the student has already identified a topic for the master's thesis when the student is to select the semi-obligatory courses and the potential elective course in the programme, we recommend choosing courses according to the topic of the master's thesis.

Credit Reduction due to Course Overlap

There is no overlapping with other courses at the Faculty of Law.

Access to the Course

The student must be admitted to the Master of Laws (LLM) programme

Teaching and learning methods

Before and during the writing semester, there will be ~~lectures, seminars, and workshops~~ meetings to prepare the student for the writing process and support the student during the writing process. This is in addition to individual supervision.

~~The student is entitled to individual supervision during the writing process.~~ Each student ~~may receive~~ is entitled to receive 11 hours of individual supervision. These hours include the time the supervisor spends on reading drafts, commenting on drafts and dialogue with the student.

As a rule, ~~it will be~~ the course ~~supervisor~~ responsible ~~who~~ will assign a supervisor to each student. In case of an external supervisor ~~who is not a current member of the Faculty of Law~~, the supervisor must be assessed and approved by the Faculty of Law in accordance with existing procedures.

It is the student's own responsibility to seek and make use of guidance and supervision, and to ensure progress in the work.

Compulsory Assignments and Attendance

When registering for a master's thesis, students must state their subject area, ~~thesis problem~~ research question and submit a short project outline (max 200 words) for the master's thesis. ~~The project outline shall be written according to a given template.~~

At the start of the semester in the writing semester, a more detailed project description must be submitted by a further specified deadline. The project description shall be ~~written according to a specified template and be~~ of at least approximately 1,500 words.

The project description must be approved by the ~~thesis~~ supervisor. A rejected project must be adapted and re-submitted by a new deadline and approved by the ~~subject manager~~ course supervisor.

Deadlines for registration, ~~confirmation~~, submission and more:

Students following the LLM programme will usually write and submit their Master's thesis in the 3rd semester of the programme.

Early submission will also be possible at the beginning of August each year (i.e. between 2nd and 3rd semesters on the programme). Students wishing to submit their theses early must notify the course supervisors in advance and within a set deadline. The deadline for notifying early submission will usually be towards the end of the 1st semester (mid December). The deadlines for registration, confirmation,

submission etc. will vary according to whether the student has chosen early submission of the Master's thesis or has decided to write and submit during the 3rd semester of the programme.

Writing the master's thesis in the 3rd semester of the Master's programme:

15 May - registration and submission of project outline

Mid August - deadline for submitting project description

Early September - submission of a new project description (if the 1st version was rejected)

10 December – submission

Early submission of Master's thesis

Mid December – notification of early submission to the course supervisors

Mid January – deadline for submitting project description

Early February - submission of a new project description (if the 1st version was rejected)

1 August – submission

Forms of Assessment

Word limit

The indicative word limit is 12,000 words. A thesis of more than 15,000 words will not be assessed. Footnotes and endnotes **must be** included in the word limit. Foreword/**preface**, front page, table of contents, registers, bibliography, and appendices are not included **in the word limit**. A thesis which is rejected as a result of exceeding the word limit must be reworked and submitted in a later semester. No additional **guidance individual supervision** is provided for such reworking.

Submission

The master's thesis shall be submitted electronically in **Studentweb Inspira**. The thesis must **carry state** page numbers, have a front page which states the title of the thesis, the number of pages, the number of words including footnotes and endnotes and the candidate number. The thesis shall be submitted anonymously.

Assessment

The assessment of the master's thesis will be done in accordance with the Faculty of Law's Instructions for **E**xaminers. An oral examination/oral defence of the thesis will not be held unless the examiners find a reason for it. In the event of an oral examination, both examiners examine the student in a topic that is related to the master's thesis or in the topic treated in the master's thesis. An oral test can also be used to check that the master's thesis is an independent work by the student.

Students who have had their master's thesis assessed and received a passing grade cannot submit this or any other thesis for a new assessment. Students who have had a submitted master's thesis assessed as fail can only submit a master's thesis for reassessment if it addresses a different topic or is a substantially reworked version of the previously submitted thesis.

Up to ten hours of extra **guidance individual supervision may be** provided upon application. The course supervisor decides whether a new supervisor is to be appointed.

Grading Scale

A-E for passed, F for failed

Assessment Semester

Autumn

Reading List

Not applicable

Course Evaluation

According to administrative arrangements for evaluating courses at the Faculty of Law.

Examination Support Material

Not applicable for this course.

Programme Committee

The Academic Affairs Committee (Studieutvalget) at the Faculty of Law is responsible for ensuring the material content, structure, and quality of the programme.

Course Supervisors

Professor Christian Franklin and Associate Professor Ingrid Barlund

Course Administrator

The Faculty of Law's section for students and academic affairs (Studieseksjonen) is responsible for administering the course.

Contact Information

The Faculty of Law's section for students and academic affairs (Studieseksjonen)